

Maatschappelijke rol ondernemingen duidelijker maken

Begin juli 2025, ongeveer gelijktijdig met het verschijnen van deze TEO-examenspecial, levert de SLO-vakvernieuwingscommissie twee nieuwe tussenproducten op: een tweede versie van het concept-raamwerk en een eerste uitwerking van eindtermen. Dit markeert de start van de tweede adviesperiode.

In deze tweede adviesperiode verzamelen we als vakkamer economie en bedrijfseconomie opnieuw input en feedback bij docenten en experts uit het veld. Via een reeks interviews willen we als vakkamer laten zien waar wij inspiratie en inzichten opdoen bij het reageren op de SLO-tussenproducten. Ook hopen we via deze interviews gesprekken op gang te brengen die zullen leiden tot een hoogwaardig, uitvoerbaar, inspirerend en toekomstbestendig curriculum voor de economische vakken.

Zo spraken we met Peter Verhoef, hoogleraar aan de Rijksuniversiteit Groningen (RUG). Hij is ook voorzitter van het disciplineoverleg economie en bedrijfskunde. In die laatste hoedanigheid is Verhoef een grondlegger van de transformatie-agenda voor economie en bedrijfseconomie.¹ In deze transformatie-agenda wordt een visie en strategie geschetst voor de universitaire opleidingen economie en bedrijfskunde, gericht op meer samenwerking tussen de verschillende faculteiten en een grotere focus op maatschappelijke impact.

Maatschappelijke rol

Peter, wat is volgens jou de kern van de transformatie-agenda voor economie en bedrijfskunde?

Peter: 'De essentie is dat we als opleidingen economie en bedrijfskunde ons onderzoek en onderwijs meer willen richten op vier maatschappelijke uitdagingen: de duurzaamheids- en energietransitie, de digitale transformatie en AI, een gezonde samenleving en toekomstbestendige instituties. Om zo onze maatschappelijke impact te vergroten.'

Wat vormde voor het disciplineoverleg de aanleiding om deze agenda op te stellen?

'De wetenschap is te veel in zichzelf gekeerd geweest. De relatie met de samenleving ontbrak, er werd bijvoorbeeld onvoldoende gekeken naar vraagstukken binnen overheid en bedrijfsleven. Dat terwijl juist de opleidingen economie en bedrijfskunde veel inzicht kunnen geven in maatschappelijke vraagstukken. Bijvoorbeeld als het gaat over de energietransitie: welke modellen moeten hier gebruikt worden? Hoe kunnen we true pricing implementeren? En welke prikkels geven we de markt?'

'De KVS-preadviezen van 2022 stonden in het teken van corporate governance en het maatschappelijk belang. Daarin stond de veranderende maatschappelijke rol van ondernemingen centraal. En ook in de nieuwe corporate governance code 3, in 2025 gepubliceerd, is veel aandacht voor de maatschappelijke rol van ondernemingen. Zo wordt in de code expliciet verwezen naar duurzame lange termijn waardecreatie en de balans tussen de sociale, ecologische en economische aspecten van het ondernemen.'

Tussenproducten bedrijfseconomie

Waar staat het universitaire onderwijs ten aanzien van deze ontwikkelingen?

'Bij een opleiding zoals accountancy is natuurlijk aandacht voor ESG. En ook zijn er diverse opleidingen en minors waar duurzaamheid centraal staat. Binnen het universitaire onderwijs is er dus zeker oog voor duurzame lange termijn waardecreatie.'

'Anderzijds is in het bedrijfsleven een tegenbeweging zichtbaar. Onder druk van activistische aandeelhouders focussen sommige bedrijven zich weer meer op aandeelhouderswaarde. En ook politieke ontwikkelingen zorgen voor minder aandacht voor duurzaamheid. In de VS onder Trump, maar ook in de EU waar de CSRD onder politieke druk is uitgesteld.'

'De vraag is dan ook wat bedrijven hier in de toekomst mee zullen blijven doen. Uiteindelijk is wat de consument wil leidend, dat zal de houding van bedrijven het sterkst beïnvloeden. Bovendien zullen econo-

mische wetmatigheden er uiteindelijk voor zorgen dat sommige niet-duurzame bedrijfsmodellen niet langer economisch rendabel zijn.'

Je hebt gekeken naar de eerste twee tussenproducten voor bedrijfseconomie. Hoe verhouden deze stukken zich wat jou betreft tot de transformatie-agenda en de preadviezen?

'Er mag meer nadruk gelegd worden op de maatschappelijke rol van ondernemingen en ethische keuzes die binnen ondernemingen gemaakt worden, dit naast een gedegen kennis over de basis van ondernemen. Er liggen dus kansen om onderwerpen als MVO, maar ook specifiek duurzaamheid en financiële ethiek meer uit te werken.'

Wat zou dan de kern moeten zijn die wordt meegegeven aan leerlingen die het vak bedrijfseconomie kiezen?

'De kern van het vak zou ondernemerschap moeten zijn, hoe je als ondernemer waarde creëert, en daarmee je continuïteit verzekert. Bij het creëren van waarde gaat het dan niet alleen over financiële waarde, ook sociale waarde speelt een rol: hoe ga je om met je personeel en met je klanten?'

'Een van de onderdelen in het conceptprogramma van bedrijfseconomie zijn de waarden die ten grondslag liggen aan keuzes die mensen maken. Daarbij wordt nu niet expliciet verwezen naar een meervoudig waardenperspectief. In een van de KVS-preadviezen werd hier wel naar verwezen en in internationale rapportagestandaarden wordt gewerkt met het zes-kapitalen-model.'

Interne overwegingen, externe context

Hoe kan meervoudige waardecreatie volgens jou opgenomen worden in het programma, zonder dat er discussies ontstaan over normativiteit?

'Ondernemen draait dus om het creëren van waarde op de lange termijn, daarbij gaat het niet alleen om financieel kapitaal. Het zes-kapitalen-model is daarbij een interessant uitgangspunt. Dat hoeft geen normerend verhaal te worden, het gaat erom dat er meerdere perspectieven getoond worden.'

'Uit voorbereidend onderzoek ten behoeve van de startnotitie van SLO blijkt dat docenten tevreden zijn over de inhouden marketing, organisatie, accountancy en financiering in het huidige bedrijfseconomieprogramma. Deze inhouden worden daarom niet sterk aangepast. Om deze domeinen sterker dan nu met elkaar te verbinden is voorgesteld om een nieuw domein toe te voegen: domein B.'

'In domein B wordt gekeken naar factoren die de besluitvormingsprocessen van ondernemingen beïnvloeden. Het domein valt uiteen in interne overwegingen ten aanzien van de strategie, dus naar waarden en doelstellingen (B1). Ook wordt gekeken naar de externe context, en mogelijk dus naar de veranderende eisen die worden gesteld aan ondernemingen (B3).'

Hoe kunnen deze factoren, die het besluitvormingsproces beïnvloeden, op een zinvolle manier geïntegreerd worden in een curriculum?

'Uiteindelijk gaat het hier over de strategie van de onderneming, over de kernwaarden en de missie van

'Bovendien zullen economische wetmatigheden er uiteindelijk voor zorgen dat sommige niet-duurzame bedrijfsmodellen niet langer economisch rendabel zijn.'

Peter Verhoef

de onderneming. Deze komen deels voort vanuit de waarden van de ondernemer en deels vanuit de externe omgeving. Het is dus zinvol om hier bij het behandelen van de inhoudelijke domeinen op terug te vallen. En die strategie gaat ook over de vraag hoe je omgaat met je klanten en je werknemers. Ook hier staat de continuïteit van de onderneming centraal.' 'Een van de zorgen bij de meelezende bedrijfs-economie-docenten uit adviesperiode 1 is dat het programma verschuift van bedrijfseconomie naar bedrijfskunde. Er lijkt minder aandacht voor bedrijfs-economische kennis en vaardigheden, meer aandacht voor modelselectie.'

'Anderzijds, gegeven de ontwikkelingen op het gebied van AI, en met het DIKW-model in het achterhoofd zou een programma meer gericht op beoordelen en handelen op basis van kennis best verdedigbaar kunnen zijn.'

Zie je deze ontwikkeling ook terug binnen de universitaire opleidingen bedrijfseconomie en bedrijfskunde?

'Je slaat de plank mis als je alleen bezig bent met vaardigheden zoals boekhouden. De opkomst van AI gaat voor sommige opleidingen en beroepsgroepen grote gevolgen hebben. En dan helpt het als je breder opgeleid bent en niet alleen met sommetjes bezig bent. Dat pleit voor meer aandacht voor handelen op basis van kennis.' 'Anderzijds moet je, ook als je zelf de sommetjes niet meer hoeft te maken, inzicht hebben in de basisbegrippen en daar ook mee kunnen werken. Je moet dan weten wat afschrijvingen zijn en wat de netto contante waarde inhoudt. Als ondernemer moet je wel degelijk beschikken over deze basiskennis.'

'Je slaat de plank mis als je alleen bezig bent met vaardigheden zoals boekhouden. De opkomst van AI gaat voor sommige opleidingen en beroepsgroepen grote gevolgen hebben.'

Tot slot: wat mag zeker niet ontbreken in een nieuw programma voor bedrijfseconomie?

'De maatschappelijke rol van ondernemingen moet duidelijk naar voren komen. Ondernemers creëren waarden, maar daarbij gaat het niet alleen om winst en een financieel gezonde onderneming. Het belang van verschillende stakeholders moet meegewogen worden. Deze inzichten moeten zeker worden meegenomen in een nieuw programma voor bedrijfseconomie in het voortgezet onderwijs.'

Scan deze QR-code voor meer informatie over de actualisatie van de eind-examens en om je aan te melden voor de interne Vecon-adviesgroep.

Noten:

- 1 Verhoef, P. et al. (2022). *Transformatie-agenda voor economie en bedrijfskunde*. Economisch Statistische Berichten, 107(4816), 566-569.
- 2 Claassen, R., & Schoenmaker, D. (2022). *Corporate governance en het maatschappelijk belang: Pre-adviezen van de Koninklijke Vereniging voor de Staatshuishoudkunde*.
- 3 Monitoring Commissie CGC (2025). *De Nederlandse Corporate Governance Code*.